

"YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT"

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: "O'ZBEKISTON - 2030" STRATEGIYASI

23-24 OKTYABR

23-24 OCTOBER 2025

2030 UZBEKISTAN STRATEGY

CONFERENCE "GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC TRENDS"

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

FORUM
"2030" GLOBAL VA UZBEKISTON - 2030 STRATEGIYASI
"O'ZBEKISTON - 2030" STRATEGIYASI
"GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC TRENDS: UZBEKISTON - 2030" STRATEGIYASI
"ГЛОБАЛЬНЫЕ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ: СТРАТЕГИЯ «УЗБЕКИСТАН - 2030»"

GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: "O'ZBEKISTON - 2030" STRATEGIYASI
GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC TRENDS: "UZBEKISTON-2030" STRATEGY
ГЛОБАЛЬНЫЕ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ: СТРАТЕГИЯ «УЗБЕКИСТАН -2030»

YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT

2025

ELEKTRON ILMIY JURNAL

MAXSUS SON

- MACROECONOMIC STABILITY
- LABOR MARKET IN THE GREEN ECONOMY
- GLOBAL ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS
- GREEN INVESTMENT AND FINANCING
- GREEN TECHNOLOGIES
- ECO-TOURISM
- GREEN INNOVATIONS

CONFERENCE "GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC TRENDS"

TASHKENT STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS

2nd CONFERENCE ON BANKING / FINANCIAL DIRECTION OF THE PRIVATE SECTOR

2030

BANK-MOLIYA TIZIMI VA XUSUSIY SEKTORNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

(MAXSUS SON)

TOSHKENT–2025

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

ISBN: 978-9910-8110-8-1

UO'K: 004.89(575.1)(062)

KBK: 32.813(5O')ya1

T 97

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayeich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

INNOVATSION SIYOSATNI AMALGA OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI – OLIY TA'LIM TRANSFORMATSIYASI, RAQAMLI MODERNIZATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARI.....	13
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich	
O'ZBEKISTON YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHI: ZARURAT, MAQSADI VA AYRIM MUAMMOLARI, YECHIMLAR	16
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna	
FAN, TA'LIM VA ISHLAB CHIQARISHDAGI SO'NGGI TENDENSIYALAR VA INNOVATSIYALAR	25
To'ychiyev Olimjon Alijonovich	
QURILISH TASHKILOTLARIDA KREDITGA LAYOQATLILIKNI BAHOLASHNI RAQAMLASHTIRISH	30
Mavlanov Normo'min Normamatovich	
BUDJET TASHKILOTLARIDA DAVLAT XARIDLARINI SAMARALI TASHKIL ETISHDA ELEKTRON SAVDOLARNING AHAMIYATI.....	37
Turabov Sarvar Abdumalikovich	
O'ZBEKISTONNI MINTAQAVIY TA'LIM VA ILM-FAN HABIGA AYLANTIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	41
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li	
HUDUDIY RIVOJLANISH STRATEGIYALARIGA INNOVATSION KOMPONENTLARNI INTEGRATSIYA QILISH USULLARI	46
Muminov Fazliddin Xusniddin o'g'li	
OROL DENGIZI MEROSI: EKOLOGIK FOJIANI BARQAROR EKOTURIZM IMKONIYATLARIGA AYLANTIRISH	52
Zufarova Nozima	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	60
Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna	
O'ZBEKISTONDA ISHCHI KUCHI BOZORINING TAKRORIY AMAL QILISHINING NAZARIY JIHATLARI	66
Mamaraximov B.E.	
BANK-MOLIYA TIZIMIDA QIMMATLI QOG'OZLAR VA MOLIYAVIY INSTRUMENTLARDAN FOYDALANISH ORQALI GAROV DIVERSIFIKATSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	70
Xolbozorov Husniddin Norbek o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA TO'QIMACHILIK SANOATIDA MARKETINGNING INNOVATSION KONSEPSIYALARI.....	76
Jumayev Olimjon Sadulloevich, Axmedova Shoxsanam Sindbod qizi	
SAVDO KORXONALARIDA EKOLOGIK MAHSULOTLARNI TARG'IB QILISH VA SOTISHNI RAG'BATLANTIRISH USULLARI	84
Jalalova Dildora Jamolovna	
DIRECTIONS OF FORMING AND PROVIDING A COMPETITIVE EXPORT-ORIENTED ECONOMY IN UZBEKISTAN	87
Asatullaev Khurshid Sunatullaevich, Nasirkhodjaeva Dilafruz Sabitkhanovna, Abdullayeva Madina Kamilovna	
FROM SCIENCE TO BUSINESS: HOW UNIVERSITIES STIMULATE INNOVATION	94
Prof. A. Bobozhonov, Prof. A.M. Shatre, Assoc. Prof. V. Kirilova Vladimirova, prof. R.Kh. Karlibaeva	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF GREEN TECHNOLOGIES IN UZBEKISTAN BASED ON ADVANCED INTERNATIONAL EXPERIENCE	100
Otamuratov Sarvar	
SPECIFIC FEATURES OF MIGRATION FROM UZBEKISTAN AND PROSPECTS FOR ORGANIZATIONAL IMPROVEMENT	105
Sabiroya Lola Shavkatovna, Shaislamova Nargiza Kabilovna	

KORXONA BARQAROR AXBOROT TIZIMINI YARATISH QIYINCHILIKLARI.....	112
Abidov Abdujabbar Abduxamidovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIGA FOIZ RISKINING TA'SIRI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	119
Isakov.J.Ya	
CREATION OF A MECHANISM FOR THE DEVELOPMENT AND INTRODUCTION OF A MODEL OF COMPLETE TRANSITION TO THE NETZERO ENERGY SYSTEM IN UZBEKISTAN	127
Makhmudova Guljakhon N., Gulomova Nigora Farxadovna	
УСИЛЕНИЕ ВОЗДЕЙСТВИЯ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА НА СТОИМОСТНУЮ ОЦЕНКУ ОСНОВНЫХ ФАКТОРОВ ПРОИЗВОДСТВА.....	133
Алишер Расулев, Сергей Воронин	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГЛОБАЛИЗАЦИИ В РАЗВИТИИ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА: ПЕРСПЕКТИВА И ПРИКЛАДНЫЕ РЕШЕНИЯ ДЛЯ ИХ ПЕРЕХОДА К МСФО.....	143
Эргашева Шахло Тургуновна	
DEVELOPMENT PROSPECTS OF AGRICULTURAL ECONOMIC ACTIVITY UNDER DIGITAL TRANSFORMATION	151
Boburjon Vafoev	
ENERGETIKA TIZIMIDAGI KORXONALAR MOLIYAVIY HOLATINING TAHLILI.....	157
Matnazar Yusupovich Raximov	
АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА В РЕСПУБЛИКЕ.....	162
Очилова Хилола Фармоновна	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR.....	167
Abdullayev Suyun Artikovich	
THE INTERCONNECTION BETWEEN DIGITAL LEARNING PLATFORMS AND THE DIGITAL ECONOMY.....	171
Kuchkarov Takhir Safarovich, Kholmonov Shodiyor Karshiboyevich	
BANK-MOLIYA TIZIMI VA XUSUSIY SEKTORNI RIVOJLANTIRISHDA YANGI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA BANK FAOLIYATINI RAQAMLASHTIRISH IMKONIYATLARI	174
Norov Akmal Ruzimamatovich	
РАЗВИТИЕ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА В РАМКАХ ПЕРСПЕКТИВ ВСТУПЛЕНИЯ ВО ВСЕМИРНУЮ ТОРГОВУЮ ОРГАНИЗАЦИЮ	180
У.А.Юлдашева	
ЗЕЛЕННЫЕ ПОТРЕБИТЕЛИ - ПУТИ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕННОГО РОСТА В РАМКАХ УСТОЙЧИВОЙ ЭКОНОМИКИ	185
Дехканова Наргиза Шарифовна	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ АУДИТ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	192
Ходжаева М.Х.	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	199
Akbarova Barno Shuxratovna	
SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH THROUGH TOURISM UNDER THE GREEN ECONOMY FRAMEWORK	204
Jumayev Akbar Mahmudovich	
МАКРОИQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA BANK TIZIMINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	210
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA MINTAQAVIY SANOAT KORXONALARIDA KORPORATIV MADANIYATNI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OPTIMALLASHTIRISH.....	216
Matrizayeva Dilaram Yusupbayevna	
UZBEKISTAN AT THE CROSSROADS OF HISTORY AND GREEN INNOVATION: FROM THE GREAT SILK ROAD TO A SUSTAINABLE FUTURE	220
Avalova Gulshod Murodullayevna	

ГЛАВНЫЕ ВЕКТОРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	226
Абдуллаева М.К.	
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN THE INDUSTRIAL CLUSTERS SYSTEM IN UZBEKISTAN: MODERN TRENDS AND DEVELOPMENT PROSPECTS.....	233
Kholikova Rukhsora Sanjarovna	
HUDUDDAGI KICHIK BIZNESNING SAMARALI TARKIBIY TUZILMASINI SHAKLLANTIRISHDA MUTASSADI TASHKILOTLARNING O'ZARO UYG'UN HARAKATINI TASHKIL ETISH.....	239
Sharipov Kuvondik Baxtiyorovich	
BUSINESS ANALYTICS IN HISTORICAL PERSPECTIVE: LESSONS FROM THE INDUSTRIAL REVOLUTION TO THE DIGITAL AGE	246
Burhanova Sabo Tulanovna	
"COST ENGINEERING"NING NAZARIY ASOSLARI VA UNI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHDAGI O'RNI.....	252
Zaynitdinova Umida Djalalovna	
FEATURES AND WAYS OF FURTHER DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY.....	256
Kobilov Alisher, Majidova Irodahon	
ПИЩЕВАЯ ИНДУСТРИЯ УЗБЕКИСТАНА: АГРАРНЫЙ ИМПУЛЬС, ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ И ЦЕНОВАЯ КОНЪЮНКТУРА.....	263
Юлдашев Голибжон Тургунович, Элдорбеков Гофурбек Искандарбек угли	
INCOME INEQUALITY AND MACROECONOMIC DETERMINANTS IN UZBEKISTAN: AN EMPIRICAL ANALYSIS	273
Muhammad Eid Balbaa, Marina Sagatovna Abdurashidova	
РЫНОК ТРУДА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	276
Амирджанова Ситора Суннат кизи	
EKOLOGIK QO'RIQXONALARDA MONITORING JARAYONLARINING IQTISODIY VA TASHKILIY ANAMIYATI	282
Homidov Hamdam Hasan o'g'li	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	288
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
SUSTAINABLE TOURISM AND BIODIVERSITY PROTECTION: CASE OF UZBEKISTAN WITHIN THE UNESCO WORLD HERITAGE FRAMEWORK.....	294
Yuldasheva Dilnoza Ulugbekovna	
ПРАКТИЧЕСКОЕ ПРИМЕНЕНИЕ НЕЙРОМАРКЕТИНГА НА МАРКЕТПЛЕЙСАХ (WILDBERRIES, UZUM MARKET, ЯНДЕКС МАРКЕТ)	300
Юлдашев Жамшид Абрарович	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК СТИМУЛ РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА.....	309
Шаюсупова Наргиза Тургуновна	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANISHI O'ZBEKISTONNING XALQARO SAVDOSIGA VA IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TAHDID SIFATIDA.....	315
Mamatov Mamajan Ahmadjonovich	
SUG'URTA TASHKILOTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA INNOVATSION SUG'URTA MAHSULOTLARINI JORIY QILISH MASALALARI	321
Xalikulova Gulzada Tadjimuratovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT BOZORIDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH ORQALI BARQAROR ISTE'MOLNI RAG'BATLANTIRISH	333
Eshmatov Sanjar Azimqulovich	
ИННОВАЦИОННЫЕ ЗЕЛЁНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАЗНЫХ ОТРАСЛЯХ ЭКОНОМИКИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ ОПЫТ И НАЦИОНАЛЬНАЯ ПРАКТИКА	337
Назарова Ра'но Рустамовна, Мусаева Гавхар Ахматжон кизи	
YASHIL IQTISODIYOTDA MEHNAT BOZORI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI.....	343
Homidjonov Fozilxon Umarxon o'g'li, Haydarov Kamoliddin Baratovich	

GREEN INVESTMENT: PATHWAYS TOWARD A SUSTAINABLE FUTURE.....	348
Odilova Sitora Sayfitdin kizi	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	351
Kutbitdinova Mohigul Inoyatovna	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA YASHIL TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING BARQAROR RIVOJLANISHGA TA'SIRI	356
Metyakubov Azamat Djumanazarovich	
ELEKTR SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI.....	361
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
УЧЕТ ЗАТРАТ И МЕТОДЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СЕБЕСТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ В НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛИ	368
Махкамова Саида Гайратовна	
MILLIY HISOBLAR TIZIMIDA INTELLEKTUAL MULK MAHSULOTLARINI MAKROIQTISODIY DARAJADA HISOBGA OLISHNING METODOLOGIK ASOSI.....	375
Sunnatov Muxtor Ne'matovich	
RENEWABLE ENERGY AND MACROECONOMIC STABILITY IN CENTRAL ASIA: PATHWAYS WITHIN THE GREEN ECONOMY	382
Khabibullo Abdullaev	
JAHON SUG'URTA AMALIYOTI ASOSIDA O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORIDA YANGI RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	387
Abdimom'ino'va Saodat Taxirjonovna	
INTEGRATING DATA SCIENCE INTO GREEN FINANCING AND ECO-INNOVATIONS: ACHIEVING THE GOALS OF UZBEKISTAN-2030	397
Norboev Odil Abraevich, Kungratov Ilmurod Kuzibay ugli	
O'ZBEKISTONDA SANOAT ISHLAB CHIQRISHINI DIVERSIFIKATSIYALASH AMALIYOTI VA ISTIQBOLLARI	404
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
СОЗДАНИЕ ЗЕЛЕННОГО ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО КОРИДОРА В ЕВРОПУ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ АЗЕРБАЙДЖАНА, КАЗАХСТАНА И УЗБЕКИСТАНА.....	411
Лала Гамидова Адиль, Арзуман Гусейнов Айдын	
MAHALLA TIZIMIDA AHOLINI OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARIGA BO'LGAN ISTE'MOL TALABLARI MODELI.....	419
S. Qulmatova	
AHOLI ICHKI MIGRATSIYASINING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRINI STATISTIK O'RGANISH	427
Mirolimov Mirislom Mirshokir o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA MUAMMOLARI	434
Jumaniyozova Mukaddas Yuldashevna	
ЗЕЛЁНЫЕ ФИНАНСЫ: ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	438
Фаттахова Муниса	
QISHLOQ XO'JALIGI SOHASI FAOLIYATINI DAVLAT TOMONIDAN MUVOFIQLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	444
Tuxtamishev Shodimurod Qurbonboyevich	
MARKETING TADQIQOTLARI ASOSIDA MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORT SALONIYATINI OSHIRISH	452
Xojiyev Elshod Yoqub o'g'li	
СПОСОБЫ УПРАВЛЕНИЯ НАУЧНЫМИ УЧРЕЖДЕНИЯМИ В ЦЕЛЯХ ПЕРЕХОДА НА РАЗРАБОТКУ ЗЕЛЕННЫХ ИННОВАЦИЙ	459
Юдаков Александр Андреевич	
O'ZBEKISTONNI JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZO BO'LISHINING OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHGA TA'SIRI.....	466
Axmedova N.A.	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KLASTERLAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMI	471
<i>Sherkulov Shohruh Erkin o'g'li</i>	
DEVELOPMENT SCENARIOS OF UZBEKISTAN'S ACTIVE LABOR FORCE UNTIL 2030 AND THEIR ECONOMIC IMPLICATIONS.....	476
<i>Ganiev Bakhtiyor Zulfikor ugli, Rakhmonov Bekzod Sharibjon ugli</i>	
РАЗВИТИЕ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ КАК ФАКТОР СТИМУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ ЖЕНЩИН В УЗБЕКИСТАНЕ	481
<i>Дониерова Фотимабону Алишер кизи</i>	
YASHIL ENERGETIKA VA UNING IQTISODIY TARAQQIYOTDAGI O'RNI	488
<i>Babadjanova Malika Ruzimova</i>	
BENCHMARKING IN THE AUTOMOTIVE INDUSTRY: STRATEGIES FOR SUSTAINABLE COMPETITIVENESS	492
<i>Abdurashidova Nigora</i>	
УЗБЕКИСТАН СТРЕМИТСЯ К УСТОЙЧИВОМУ ЭКОНОМИЧЕСКОМУ РОСТУ, ВНЕДРЯЯ ПРИНЦИПЫ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ	498
<i>Сагдуллаева Гулнора Ботыровна</i>	
O'ZBEKISTONDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN KOMPANIYALARNING GLOBAL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI.....	502
<i>Sharipov Ixtiyor Baxtiyorovich</i>	
ZAIF BANDLIKDAN UNUMLI BANDLIK SARI TRANSFORMATSIYA: O'ZINI O'ZI BAND QILISH	507
<i>Qurbonov Samandar Pulatovich</i>	
ВОЗОБНОВЛЯЕМАЯ ЭНЕРГИЯ В ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕКУЩИЕ ТЕНДЕНЦИИ И БУДУЩЕЕ РАЗВИТИЕ.....	514
<i>Меҳрибан Самедова Тофик</i>	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIRI	521
<i>Zafar Alisherovich Mamadiev, Nodira Isametdinovna Xasanxonova</i>	
SAVDO KORXONALARIDA BUHGALTERIYA HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA INTEGRATSIYA QILISH MEKANIZMLARI.....	526
<i>Ablazov Lazizbek Abdiquosimovich</i>	
TIJORAT BANKLARINING TRANSFORMATSIYASI JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH.....	530
<i>Ziyadullaev Z.</i>	
TO'LOV TIZIMI KONSEPTUAL MODELINING SHAKLLANISH TAMOYILLARI	537
<i>Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich</i>	
STAFF PERFORMANCE EVALUATION BASED ON KPI SYSTEM INDICATORS.....	546
<i>Rakhmatullaeva Shakhnoza Khamidovna, Sadriddinova Sevinchkhon</i>	
SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY IN THE CONTEXT OF GLOBAL ECONOMIC TRENDS	555
<i>Svetlana Yurievna Shatokhina</i>	
MILLIY TARBIYA OMILLARI VA MILLIY MADANIY YONDASHUV ASOSIDA TALABALARDA O'QUV TASHABBUSKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-AMALIY ASOSLARI.....	560
<i>Azimova Nilufar Nuriddinovna</i>	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI TA'MINLASHDA BANK RESURSLARINING ROLI	567
<i>Xodjayeva Jeyrona Ravshonbek qizi</i>	
O'QUV DASTURINI INTEGRATSIYALASH VA YASHIL KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH: AKADEMIK VA SANOAT O'RTASIDAGI TAFOVUTNI YOPISSH	572
<i>Qo'ziqulova Dilfuzaxon Maxammatisaqovna</i>	
DIGITAL TRANSFORMATION AND DIGITAL PLATFORMS AS A KEY FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS ENTITIES	580
<i>Rizayeva Nilufar Oblakulovna</i>	

IQTISODIY OLIY TA'LIMDA STRATEGIK INNOVATSIYALAR: YASHIL KO'NIKMALARNI MILLIY VA GLOBAL BARQARORLIK MAQSADLARI BILAN MUVOFIQLASHTIRISH	585
<i>Xasanova Zarina Maxamadaliyeva</i>	
MARKAZIY OSIYODA YASHIL IQTISODIYOT: BARQAROR RIVOJLANISH YO'LIDAGI TO'SIQLAR VA ISTIQBOLLAR.....	594
<i>Aminov Shovkat O'ktam o'g'li</i>	
ПЕСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	598
<i>Саидахмедова Аида Мирзаевна</i>	
ПОВЫШЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ И СНИЖЕНИЕ РИСКОВ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ НА ОСНОВЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ТРАНЗАКЦИЙ В ФИНАНСОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СОВРЕМЕННЫХ СИММЕТРИЧНЫХ КРИПТОСИСТЕМ.....	605
<i>Раҳимбердиев Қ.Б.</i>	
ИНТЕГРАЦИЯ ФИНАНСОВЫХ И СТРАХОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ ДЛЯ СТИМУЛИРОВАНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА	612
<i>Ш.Ф.Кобилжонова</i>	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КАПИТАЛА ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ	618
<i>Д.А.Юлдашева</i>	
РОЛЬ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И СТРАХОВЫХ МЕХАНИЗМОВ В СТИМУЛИРОВАНИИ РАЗВИТИЯ ЧАСТНОГО СЕКТОРА	624
<i>Г.Т.Ахмедова</i>	
SUG'URTA BOZORI FAOLIYATINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TRANSFORMATSIYALASH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	630
<i>Saidov Farrux Faxriddinovich</i>	
OPPORTUNITIES TO ENSURE SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE ENERGY SECTOR THROUGH THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY.....	635
<i>Ulashov Aliboy Rashid ugli, Istamova Nasiba Narzillo kizi</i>	
INKLYUZIV OLIY TA'LIMDA MUSTAQIL ISHLASH JARAYONINI TASHKILLASHTIRISH.....	641
<i>Akbarova Kamola Abdujabbor qizi</i>	
YOUTH-DRIVEN PATHWAYS TO GREEN EMPLOYMENT: A THEORETICAL EXAMINATION OF INCLUSIVE ECONOMIC STRATEGIES	646
<i>Suvpulatov Ozodjon Alijon ugli</i>	
KICHIK BIZNES INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBALAR VA UNING O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI	651
<i>Botirova Xulkar Olimjonovna</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH KLASTERLARI: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY YONDASHUVLAR.....	655
<i>Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi</i>	
BIOTECHNOLOGICAL SOLUTIONS IN URBAN PLANNING: OPPORTUNITIES AND LIMITATIONS OF "LIQUID TREES"	660
<i>Nosirkulov Asadjon Ahmadjon ugli</i>	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARINING O'RNI.....	663
<i>Fayziyeva Dilso'z Bahodirovna</i>	
KREDIT PORTFELIDA MUAMMOLI KREDITLAR ULUSHINI KAMAYTIRISH YO'LLARI	668
<i>Salixova G.J</i>	
O'ZBEKISTONDA KANDOLAT MAHSULOTLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	672
<i>Boboyorova Maftuna Xaqqul qizi, Boboyorov Islombek Xaqqul o'g'li</i>	
OLIY TA'LIM TIZIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	675
<i>Xusniddinov Yorqinjon Muhiddin o'g'li</i>	

MODA SANOATIDA CRM TIZIMLARINI ELEKTRON SAVDO PLATFORMALARI BILAN UYG'UNLASHTIRISHDAGI TO'SIQLAR	679
Xalilova Nafisa Komilovna	
ENHANCING FOREIGN ECONOMIC RELATIONS AS A DRIVING FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY	683
Khaitova Feruza Bahrom kizi	
MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARIDA XORIJIY INVESTITSIYALARNING QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIGA TA'SIRI	687
Akishova Shaxnoza Davlet qizi	
BUXORO VILOYATIDA HUNARMANDCHILIK FAOLIYATINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: TAHLIL VA ISTIQBOLLAR.....	693
Ravshanova Gulchexra Ravshanovna	
SANOATNI RIVOJLANTIRISHNING MEKANIZMLARI TURLARI VA OLIMLARNING YONDASHUVLARI	698
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNING XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI.....	703
Norova Nozima Nabiyevna	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA REAL SEKTORNI KREDITLASH MEKANIZMLARINI SAMARALI JORIY ETISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJIGA TA'SIRI.....	709
Abduxomidov Ikromjon Maxamadin o'g'li	
MOLIYA TIZIMIDA BOJ-TARIF SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI (OZIQ-OVQAT IMPORTI MISOLIDA).....	715
Rizaev Mirmahmud Xotamjanovich	
YASHIL MARKETING VA ESG INTEGRATSIYASI: STATISTIK TAHLIL VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	721
Charos G'ayratova	
ИННОВАЦИОННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРОМЫШЛЕННОГО КАПИТАЛА ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ.....	727
Г.А.Хайитбаева	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA TIJORAT BANKLAR TOMONIDAN TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KREDITLASH.....	734
Tajiddinov Jamshiddin Shamsutdinovich	
IQTISODIYOTNING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASIGA XORIJIY INVESTITSIYALAR TA'SIRINI BAHOLASH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	738
Shodiboyeva Dilzoda Farhodjon qizi	
MOLIYA TIZIMI BARQARORLIGI VA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNING AHAMIYATI.....	743
Aktamov Akbarjon Aslan o'g'li	
ENSURING SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY: AN ECONOMETRIC ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN CARBON EMISSIONS AND ECONOMIC DEVELOPMENT.....	748
Shakhriddinova Sitara Tolibjon kizi	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH JARAYONIDA TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ESG TAMOYILLARINING ROLI	760
Ostonaqulova Gulchehraxon Muhammadyoqub qizi	
YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA YETKAZIB BERISH STRATEGIYALARINI ISHLAB CHIQISH	769
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
YASHIL IQTISODIYOT KONTEKSTIDA MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI MUSTAHKAMLASH: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI.....	776
Isroilov Islomiddin Kamoliddin o'g'li	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SPORT TASHKILOTLARINING YANGI BIZNES MODELLARINI ISHLAB CHIQISH	782
G'ulomov Musirmon	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTISIYALARNI JALB ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	786
Sharipova Shahnoza Baxtiyorovna	
O'ZBEKISTONDA INVESTISIYA MUHITIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA INVESTISIYALARNING IQTISODIYOTGA JALB ETILISH HOLATI TAHLILI	795
Karimova Qunduz Atanazarovna	
O'ZBEKISTON TURISTIK XIZMATLAR BOZORIDA BANDLIK TRANSFORMATSIYASINI VA UNI TARTIBGA SOLISH HOLATINI TAHLIL QILISH	804
To'xtayeva Xurshida Farxodovna	
INVESTITSIYA LOYIHALARIGA TA'SIR QILUVCHI INVESTITSIYA RISKLARINI BAHOLASH.....	811
Zohidova Ruksora Komiljon qizi	
ТИПЫ НАЦИОНАЛЬНЫХ ФИНАНСОВЫХ РАЗВЕДОК: ОСНОВНЫЕ РАЗЛИЧИЯ, ФОРМЫ И МЕТОДЫ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	817
Эсанов Шохрух Отабекович	
FACE RECOGNITION PROGRAM IN PYTHON.....	823
Khurramova Maftunakhon Zhurabekovna, Khurramov Azizjon Bakhodir ugli	
FORMATION OF ACCOUNTING POLICY FOR INTANGIBLE ASSETS.....	827
Farhod T. Abduvaxidov, Ramazon A. Abdurakhmanov	
O'ZBEKISTON EKSPORT TARKIBINI YUQORI QO'SHIMCHA QIYMATLI MAHSULOTLARGA O'TKAZISH STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	834
Raximov Eshmurod Normuradovich	
EKSPORT FAOLIYATIDA ERKIN IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	838
Berdivaliyeva Madina Komiljon qizi	
TURIZM KLASTERLARIDA TIBBIY XIZMATLAR INTEGRATSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	841
Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi Farxodova Shohnoza Umidbek qizi	
O'ZBEKISTON HAVO TRANSPORTI TIZIMINING JAHON IQTISODIYOTIDAGI O'RNI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	850
Azimova Moxinur Nozimovna	
ОЦЕНКА СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ КАЧЕСТВА ОБСЛУЖИВАНИЯ В МАЛЫХ ГОСТИНИЦАХ ТАШКЕНТСКОЙ ОБЛАСТИ.....	856
Гаппарова Майрамхон Зафар кизи	

TURIZM KLASTERLARIDA TIBBIY XIZMATLAR INTEGRATSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI

Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti
o'qituvchisi
E-mail: shohistayazdanova78@gmail.com

Farxodova Shohnoza Umidbek qizi

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti
o'qituvchisi
E-mail: farkhodovashokhnoza@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada turizm klasterlari doirasida tibbiy xizmatlarni integratsiya qilish masalalari, ularning iqtisodiy samaradorligini oshirishdagi o'rnini hamda xalqaro tajribalar asosida O'zbekiston sharoitiga moslashtirish yo'llari tahlil qilingan. Dunyoning rivojlangan davlatlari, xususan, Sharq mamlakatlari – Hindiston tajribasi misolida tibbiy turizm infratuzilmasini klaster yondashuvi asosida tashkil etishning afzalliklari ochib berilgan. Shuningdek, O'zbekistonda faoliyat yuritayotgan turizm klasterlari hamda sog'liqni saqlash tizimidagi xususiy sektor ishtiroki tahlil qilinib, tibbiy xizmatlar bilan turistik infratuzilma o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish bo'yicha amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari O'zbekistonning tibbiy turizm salohiyatini oshirish, uni xalqaro bozorda raqobatbardosh soha sifatida shakllantirish hamda innovatsion klaster modeli asosida rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: turizm klasteri, tibbiy turizm, sog'lomlashtirish xizmati, integratsiya, xalqaro tajriba, klaster modeli, innovatsion yondashuv, davlat-xususiy sheriklik, raqamli turizm, O'zbekiston amaliyoti.

Abstract. This article analyzes the integration of medical services within tourism clusters, their role in improving economic efficiency, and the adaptation of international best practices to Uzbekistan's context. Based on the experience of developed nations, particularly India, the study highlights the advantages of organizing medical tourism infrastructure through a cluster-based model. The research examines the current performance of tourism clusters in Uzbekistan and the involvement of the private healthcare sector, proposing practical recommendations to strengthen cooperation between medical services and tourism infrastructure. The findings contribute to enhancing Uzbekistan's medical tourism potential, fostering innovation-driven development, and establishing the country as a competitive destination in the global medical tourism market.

Key words: tourism cluster, medical tourism, wellness service, integration, international experience, cluster model, innovative approach, public-private partnership, digital tourism, Uzbekistan's practice.

Аннотация. В данной статье рассматриваются вопросы интеграции медицинских услуг в рамках туристических кластеров, их роль в повышении экономической эффективности, а также пути адаптации международного опыта к условиям Узбекистана. На основе опыта развитых стран, в частности восточных государств – Индии, показаны преимущества организации инфраструктуры медицинского туризма на основе кластерного подхода. Изучена деятельность существующих туристических кластеров Узбекистана, участие частного сектора в системе

здравоохранения, а также разработаны рекомендации по укреплению сотрудничества между медицинскими услугами и туристической инфраструктурой. Результаты исследования направлены на повышение потенциала медицинского туризма Узбекистана и формирование его как конкурентоспособной отрасли на международном рынке.

Ключевые слова: туристический кластер, медицинский туризм, оздоровительные услуги, интеграция, международный опыт, кластерная модель, инновационный подход, государственно-частное партнёрство, цифровой туризм, практика Узбекистана.

KIRISH

Bugungi kunda tibbiy turizm jahon xizmatlar iqtisodiyotining eng muhim va jadal rivojlanayotgan tarmoqlaridan biriga aylangan. Ayniqsa, Sharq mamlakatlarida ushbu soha iqtisodiy diversifikatsiya, sog‘liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish va xorijiy sarmoyalarni jalb etish vositasi sifatida faol rivojlanmoqda. Osiyo–Tinch okeani mintaqasida joylashgan Tayland, Hindiston, Malayziya, Singapur, Birlashgan Arab Amirliklari, Janubiy Koreya, Tayvan va Indoneziya kabi davlatlar tibbiy xizmatlar eksportini milliy iqtisodiy strategiyalarining ajralmas qismi sifatida shakllantirgan.

Tarixan, qadim zamonlardan beri bemorlar sog‘ligini tiklash va tibbiy xizmatlardan foydalanish maqsadida rivojlangan mamlakatlarga tashrif buyurib kelishgan. Ammo vaqt o‘tishi bilan bu jarayon teskari yo‘nalishda namoyon bo‘la boshladi: hozirgi davrda rivojlangan mamlakatlar aholisi sog‘lomlashtirish va davolanish maqsadida rivojlanayotgan davlatlarga tibbiy turizm xizmatlaridan foydalanish uchun yo‘l olishmoqda.

Butunjahon Turizm Tashkiloti tomonidan berilgan ta‘rifga ko‘ra, “tibbiy turizm – bu mahalliy yoki xalqaro miqyosda, dalillarga asoslangan tibbiy davolash resurslari va xizmatlaridan (invaziv hamda noinvaziv) foydalanish uchun odatiy muhitdan tashqariga amalga oshiriladigan sayohatdir. U diagnostika, davolash, profilaktika va reabilitatsiya jarayonlarini o‘z ichiga oladi” [1].

Yuqorida qayd etilganidek, sog‘liqni saqlash xizmatlari turizm mahsuloti bilan uyg‘unlashgan holda tibbiy turizm sohasini shakllantirgan. Natijada, tibbiy turizm bugungi kunda dunyo miqyosida eng tez rivojlanayotgan, ko‘p milliardli iqtisodiy soha sifatida e‘tirof etilmoqda.

Jahon iqtisodiyotida 13,6 foiz YaIM ulushiga ega bo‘lgan tibbiy turizm G‘arbiy Yevropa mamlakatlari aholisi o‘rtasida keng ommalashgan. Yevropa Ittifoqining Shengen kelishuvi esa tibbiy turizm yo‘nalishining muvaffaqiyatli rivojlanishiga huquqiy va tashkiliy asos yaratgan. Shu bilan birga, AQShda joylashgan sug‘urta kompaniyalari og‘ir kasalliklarga chalingan bemorlarni davolash bilan bog‘liq barcha xarajatlarni o‘z zimmasiga olish imkoniyatiga ega emas. Natijada, ko‘plab amerikalik fuqarolar xorijiy mamlakatlarga davolanish maqsadida sayohat qilishmoqda.

International Insurance Solutions tashkiloti tomonidan tayyorlangan “Tibbiy turizm top 5 ta mamlakat” nomli tahliliy maqolada qayd etilishicha, Amerika Qo‘shma Shtatlari uchun raqobatbardosh tibbiy turizm bozoriga ega beshta mamlakat quyidagilardir: Malayziya, Hindiston, Turkiya, Braziliya va Tayland [2]. Shundan to‘rttasi Sharq mamlakatlari ekani, so‘nggi yillarda Osiyo–Tinch okeani davlatlarida tibbiy turizm sohasining yuqori sur‘atlarda rivojlanayotganini yaqqol tasdiqlaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Turizm klasterlari va tibbiy xizmatlarning integratsiyasi bugungi kunda global xizmatlar iqtisodiyotining eng tez rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri sifatida shakllanmoqda. Mazkur yo‘nalish bo‘yicha ilmiy tadqiqotlar, xalqaro tajribalar va O‘zbekiston amaliyoti tahlili quyidagi ilmiy manbalar asosida o‘rganilgan.

Tibbiy turizm fenomeni va uning iqtisodiy integratsiyasi masalalari G‘arb olimlari – R. Fernandez (2024), F. J. DeMicco, A. A. Poorani, M. Z. Bookman, K. R. Bookmanlarning asarlarida chuqur yoritilgan. Ularning tadqiqotlarida tibbiy turizm global sog‘liqni saqlash tizimining iqtisodiy segmenti sifatida talqin qilinadi. Fernandez (2024) o‘zining “Medical Tourism: Health Care in a Globalized World” nomli asarida tibbiy turizm klasterlarini shakllantirish orqali sog‘liqni saqlash, transport, mehmondo‘stlik, sug‘urta va marketing xizmatlarini yagona ekotizimga birlashtirish samaradorligini asoslab bergan.

DeMicco va Poorani (2022) esa “Medical Travel Brand Management: Success Strategies for Hospitality Bridging Healthcare (H2H)” asarida “Healthcare-to-Hospitality” konsepsiyasini ilgari suradi. Ularning fikricha, tibbiy xizmatlarni turizm infratuzilmasiga bog‘lash nafaqat xizmat sifati, balki bemorlar ishonchi va iqtisodiy barqarorlikni oshiradi.

Sharq mamlakatlarida tibbiy turizm davlat siyosatining muhim tarkibiy qismiga aylangan. Hindiston, Malayziya, Tayland, Turkiya, Janubiy Koreya va BAAda sog‘lomlashtirish turizmi milliy iqtisodiyotning diversifikatsiya omili sifatida rivojlanmoqda.

Hindistonda “Incredible India” (2006-y.) dasturi asosida tibbiy vizalar joriy qilinib, bemorlarga transplantatsiya, kardiolarroqlik va Ayurvedik terapiyalar bo‘yicha integratsiyalashgan xizmatlar ko‘rsatila boshlandi. 2024-yilda Hindiston 730 ming xorijiy tibbiy sayyohni qabul qilib, \$7 mlrd daromadga erishdi (Kirtane & Pandit Reports, 2024).

Malayziya “Malaysia Tourism Transformation Plan 2020” dasturi doirasida “Salomatlik va tibbiy turizm: Yilning eng yaxshi manzili” mukofotiga sazovor bo‘ldi. Bu mamlakatda tibbiy klasterlar IVF (ekstrakorporal urug‘lantirish), plastik jarroqlik va reabilitatsiya xizmatlarini o‘z ichiga olgan holda yuqori sifatda faoliyat yuritmoqda (IMTJ Awards, 2020).

Indoneziya hukumati esa 2025-yilgacha 1 mlrd AQSh dollari miqdorida sarmoya kiritish orqali Jakarta va Bali shaharlarida xalqaro tibbiy markazlar tashkil etishni rejalashtirgan (Orissa International, 2024).

Sharq mamlakatlari tajribasidan kelib chiqib, tibbiy turizm klasterlarining muvaffaqiyat omillari sifatida quyidagilar ko‘rsatib o‘tiladi:

Transport, klinika, mehmonxona, sug‘urta va tarjima xizmatlarining integratsiyasi;

Davlat-xususiy sheriklik (PPP) asosidagi moliyalashtirish;

Sog‘lomlashtirish infratuzilmasi va raqamli marketing tarmoqlarining uyg‘unligi.

Rossiyalik tadqiqotchilar P. I. Ananchenkova, T. N. Timchenko, V. V. Tonkonog (2024), A. N. Dayxes (2020), G. Yu. Shekin (2013) o‘z tadqiqotlarida tibbiy xizmatlar eksportini mintaqaviy iqtisodiyotda yangi innovatsion yo‘nalish sifatida baholaydi. Ananchenkova va hammualliflar tibbiy turizmning ijtimoiy tenglikni ta‘minlash, dori vositalariga kirish imkoniyatini kengaytirish va sog‘liqni saqlash tizimining iqtisodiy samaradorligini oshirishdagi rolini asoslab bergan. Shekin (2013) esa tibbiy turizmni “sog‘liq sotsiologiyasining yangi paradigmasi” sifatida talqin qilib, klaster modeli orqali hududlararo integratsiyani ta‘minlash mexanizmlarini ishlab chiqqan.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan “Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi” (PF–60, 2022-yil 28-yanvar¹) doirasida tibbiy turizmni milliy iqtisodiyotning ustuvor tarmog‘i sifatida rivojlantirish belgilab berilgan. Shu asosda Namangan, Farg‘ona, Navoiy, Toshkent va boshqa viloyatlarda zamonaviy tibbiyot klasterlarini tashkil etish, xalqaro JCI (Joint Commission International) standartlariga muvofiq shifoxonalar tarmog‘ini kengaytirish ishlari olib borilmoqda.

2025-yil 1-aprelgacha “E-mehmon” avtomatlashtirilgan dasturi orqali tibbiy va sog‘lomlashtirish muassasalarini yagona raqamli platformaga ulash belgilangan (PQ-335-son qaror²). Shuningdek, “Avitsenna” brendi ostida O‘zbekistonning tibbiy va sog‘lomlashtirish turizmi brendini yaratish, “Medical Service Hospitality” dasturini joriy etish hamda sanatoriy va pansionatlar faoliyatini takomillashtirish bo‘yicha keng ko‘lamli ishlar olib borilmoqda. Milliy amaliyotda tibbiy turizm klasterlari quyidagi yo‘nalishlarda integratsiyalashmoqda: konsalting, diagnostika, davolash, transport, turoperator va tarjimon xizmatlarini yagona tizimda birlashtirish; davlat va xususiy tibbiy muassasalar hamkorligida sog‘lomlashtirish xizmatlarini takomillashtirish; shuningdek, mahalliy resurslarga asoslangan sanatoriy-kurort zonalarini – Zangiota, Chimyon, Zaamin, Shahrisabz va boshqa hududlarda – tashkil etish.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tibbiy turizmning nazariy-uslubiy asoslari, narx siyosati va tibbiy turizm klasterlari masalalari R. Fernandez, F. J. DeMicco, A. A. Poorani, M. Z. Bookman, K. R. Bookman kabi g‘arb olimlari hamda P. I. Ananchenkova, T. N. Timchenko, V. V. Tonkonog, A. N. Dayxes, G. Yu. Shekin va boshqa rossiyalik tadqiqotchilarning ilmiy izlanishlarida keng yoritilgan [3][4]. Ularning ilmiy yondashuvlari tibbiy turizmni iqtisodiyotning yuqori qo‘shimcha qiymatga ega sohasi sifatida rivojlantirishda nazariy asos vazifasini o‘tadi.

Mazkur tadqiqotda tibbiy turizmni turizm klasterlari doirasida integratsiya qilish jarayonlarini o‘rganishda tizimli, qiyosiy va tahliliy yondashuvlar qo‘llanildi. Tadqiqot jarayonida Janubiy Koreya, Hindiston, Turkiya va Singapur davlatlarining tibbiy turizm klasterlari faoliyati qiyosiy tahlil qilinib, ularning muvaffaqiyat omillari – sog‘lomlashtirish markazlari, klinikalar, mehmonxonalar, transport va marketing tizimining integratsiyasi – aniqlab chiqildi.

Shu asosda O‘zbekiston sharoitida tibbiy xizmatlar va turistik infratuzilmani birlashtiruvchi innovatsion modelni ishlab chiqish uchun ilmiy-tahliliy asos yaratildi. Tadqiqot metodologiyasi tibbiy turizm klasterlarining iqtisodiy samaradorligini oshirishga, xalqaro tajribani O‘zbekiston amaliyotiga moslashtirishga hamda sog‘liqni saqlash va turizm sohalarida davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini takomillashtirishga qaratilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Hindiston, Turkiya va Janubiy Koreya davlatlarida tibbiy turizm yo‘nalishini rivojlantirishga strategik

1 O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 28.01.2022 yildagi PF-60-son <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>

2 O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 23.09.2024 yildagi PQ-335-son <https://lex.uz/uz/docs/-7111500>

yondashuv asosida qaralmoqda. Ushbu mamlakatlarda tibbiy turistlar uchun qulaylik yaratish, mamlakatga kirishni soddalashtirish hamda xizmatlar sifatini yaxshilash maqsadida turizm sohasining mas'ul tashkilotlari tomonidan muqobil tibbiy turpaketlar ishlab chiqilgan.

Mazkur tibbiy turpaketlar o'z ichiga aviaqatnov, joylashtirish xizmatlari, transport, tibbiy sug'urta, tarjima xizmatlari, shaxsiylashtirilgan muolajalar va nazorat jarayonlarini qamrab oladi. Ayniqsa, Hindistonda tibbiy viza rejimining joriy etilishi xalqaro tibbiy sayohatchilar uchun qulaylik darajasini sezilarli darajada oshirib, mamlakatni mintaqadagi yetakchi tibbiy turizm markazlaridan biri sifatida shakllantirgan (1-jadval).

1 – jadval. 2024-yilda Sharq mamlakatlarida tibbiy turizmning iqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri[5]

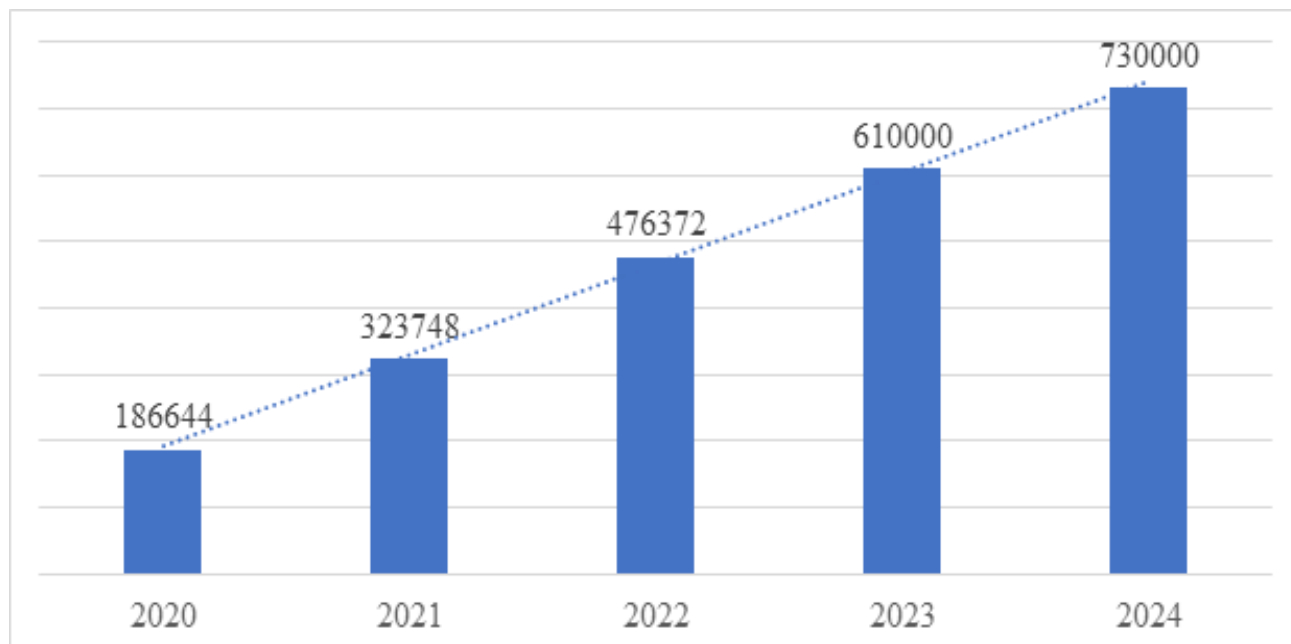
Ko'rsatkichlar	Hindiston	Tayland	Turkiya	Janubiy Koreya	Singapur
Yillik xorijiy bemorlar soni	730 ming	3 mln+	2 mln	1,17 mln	646 ming
Sektorning yalpi daromadi	7,69 mlrd AQSh dollari	2,57 mlrd AQSh dollari	3 mlrd AQSh dollari	1,9 mlrd AQSh dollari	270 mln AQSh dollari
Ixtisoslashgan yo'nalishlar	Kardiojarrohlik, transplantatsiya	Estetika, rehabilitatsiya	Organ transplantatsiyasi, kosmetik jarrohlik	Kosmetik jarrohlik, an'anaviy tabobat	Diagnostika, biotibbiyot

Yaqin vaqt ichida Osiyo davlatlari tibbiyot turizmi sanoatida jadal rivojlanmoqda. Har yili 6 millionga yaqin chet ellik bemorlarni qabul qilayotgan Malayziya bu yo'nalishda yetakchi davlatlardan biridir. Mamlakatda tibbiy turizmning rivojlanishiga Osiyo iqtisodiy inqirozi turki bergan bo'lib, bu jarayon keyinchalik yangi iqtisodiy imkoniyatlarni yuzaga chiqardi. Malayziyaning, ayniqsa, xitoylik sayyohlarni jalb qilish borasidagi sa'y-harakatlari ushbu sohadagi global raqobatning kuchayib borayotganini ko'rsatadi. Bu esa mamlakatning bemorlarga yuqori sifatli tibbiy xizmatlar bilan birga qulay sayohat va davolanish tajribasini taqdim etayotganidan dalolat beradi. Tibbiy turistlar eng ko'p tashrif buyuradigan markaz Malayziya poytaxti Kuala-Lumpur hisoblanadi. Mazkur hududning chet ellik bemorlar uchun asosiy afzalliklari sifatida ekstrakorporal urug'lantirish (IVF) xizmatlarining yuqori sifati va bu muolajalar uchun nisbatan arzon narxlar ko'rsatiladi. Bundan tashqari, mamlakatdagi tibbiy muassasalar kuyishdan aziyat chekkan bemorlarni samarali davolash orqali xalqaro miqyosda e'tirofqa sazovor bo'lgan. Vision-2020 rejasi doirasida Malayziyada tibbiy turizm, ta'lim turizmi va boshqa ixtisoslashgan turizm turlarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratildi. Mamlakat 2020-yilda "Xalqaro tibbiy turizm jurnali" (International Medical Travel Journal) tomonidan "Salomatlik va tibbiyot turizmi: Yilning eng yaxshi manzili" mukofotiga sazovor bo'ldi hamda "Salomatlik va tibbiy turizm: Yil klasteri" nominatsiyasida to'rtinchi bor g'olib deb topildi. Ushbu natijalar Malayziyaning tibbiy turizm sohasida klaster yondashuv asosida samarali tizimni yo'lga qo'rganini yaqqol tasdiqlaydi.

Shuningdek, Indoneziyada ham tibbiy turizmni rivojlantirish hukumat tomonidan keng miqyosda qo'llab-quvvatlanmoqda. CIMBASEAN tadqiqot institutining 2018-yilgi hisobotiga ko'ra, Indoneziya mintaqadagi umumiy tibbiy sayyohlik sektoriga eng katta hissa qo'shayotgan davlat hisoblanadi. Shu bilan birga, mamlakatdagi tibbiy xizmatlar sifati va texnologik imkoniyatlar Malayziya, Singapur hamda Tailand kabi qo'shni davlatlardan biroz ortda qolmoqda. Hisobotga ko'ra, indoneziyalik bemorlar har yili sog'liqni saqlash xizmatlariga xorijda, asosan Malayziyada, 11,5 milliard AQSh dollari miqdorida mablag' sarflaydilar. Agar ushbu xarajatlarning hech bo'lmaganda bir qismi mahalliy tibbiy xizmat ko'rsatuvchi provayderlarga yo'naltirilsa, bu iqtisodiyotning rivojlanishiga va yangi ish o'rinlari yaratilishiga xizmat qiladi. Shu maqsadda, Indoneziya hukumati tibbiy turizm sohasini tartibga solish, davlat investitsiyalarini jalb etish hamda tibbiy xizmatlarni xalqaro standartlarga moslashtirishni ustuvor yo'nalish sifatida belgilagan. 2025-yilda tibbiyot turistik klasterlarini rivojlantirish uchun 1 milliard AQSh dollari miqdorida mablag' ajratish rejalashtirilgan. Hukumat Jakarta, Bali va Medanda xalqaro darajadagi tibbiy markazlar qurish orqali ushbu sohani yanada rivojlantirishni maqsad qilgan.

Rivojlanayotgan xizmatlar eksporti yo'nalishiga aylangan tibbiy turizm Hindistonda iqtisodiy samaradorlik, yuqori malakali tibbiyot xodimlari va an'anaviy davolash usullari bilan ajralib turadigan asosiy sektorlardan biridir. 1,4 milliarddan ortiq aholiga ega Hindiston bugungi kunda dunyoning ilg'or tibbiy turizm markazlaridan biri sifatida tan olingan. Tibbiy turizm mamlakat yalpi ichki mahsulotiga sezilarli hissa qo'shadi va shu bilan

birga turizm, maishiy xizmatlar, ovqatlanish hamda chakana savdo tarmoqlarining rivojlanishiga turtki beradi. Hindiston hukumati 2000-yillardan boshlab tibbiy turizmni milliy strategik yo‘nalish sifatida belgilab, “Incredible India” dasturi doirasida tibbiy xizmatlar va sog‘lomlashtirish turizmini alohida brend sifatida rivojlantirdi. 2006-yilda joriy etilgan “Medical Visa” tizimi xorijiy bemorlar uchun muhim qulayliklar yaratdi va mamlakatning xalqaro tibbiy turizm bozoridagi mavqeini mustahkamladi (1-rasm).

1-rasm. 2020–2024-yillar oralig‘ida Hindistonga tibbiy turizm maqsadida tashrif buyurgan turistlar soni [9] (ming nafarda)

Yaqin yillarda Osiyo davlatlari tibbiy turizm sanoatida jadal taraqqiyot yo‘lidan bormoqda. Har yili qariyb 6 millionga yaqin chet ellik bemor tashrif buyuradigan birinchi davlat sifatida Malayziya ajralib turadi. Mamlakatda tibbiy turizmning rivojlanishiga Osiyo iqtisodiy inqirozi turtki bo‘lgan. Malayziyaning xitoylik sayyohlarni jalb etish borasidagi izchil sa‘y-harakatlari ushbu sohadagi global raqobat kuchayib borayotganini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, mamlakat bemorlarga yuqori sifatli tibbiy xizmatlar va ijobiy davolanish tajribalarini taqdim etib, xalqaro nufuzini mustahkamlamoqda.

Tibbiy turistlarning asosiy manzili mamlakat poytaxti Kuala-Lumpur bo‘lib, ushbu hududning xorijiy bemorlar uchun afzalligi ekstrakorporal urug‘lantirish (IVF) xizmatlarining yuqori sifati va nisbatan arzon narxlarda taklif etilishidir. Mahalliy tibbiyot muassasalari kuyishdan aziyat chekkan bemorlarni samarali davolash orqali ham yuksak obro‘ qozongan. Vision-2020 rejasi doirasida Malayziyada tibbiy turizm, ta‘lim turizmi va turizmning boshqa ixtisoslashgan turlarini rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratildi.

Mamlakat 2020-yilda “Xalqaro tibbiy turizm jurnali” (International Medical Travel Journal) tomonidan “Salomatlik va tibbiyot turizmi: Yilning eng yaxshi manzili” mukofoti bilan taqdirlangan. Shuningdek, “Salomatlik va tibbiy turizm: Yil klasteri” nominatsiyasida to‘rtinchi marta g‘olib deb topilgan. Ushbu natijalar Malayziyaning tibbiy turizm sanoatida klaster yondashuvini samarali qo‘llayotganini yaqqol ko‘rsatadi.

Shuningdek, Indoneziyada ham tibbiy turizmni rivojlantirish hukumat tomonidan keng miqyosda qo‘llab-quvvatlanmoqda. CIMB ASEAN tadqiqot institutining 2018-yilgi hisobotiga ko‘ra, Indoneziya mintaqaning umumiy tibbiy turizm sektoriga eng katta hissa qo‘shayotgan davlatlardan biri bo‘lib, bu mamlakat tibbiy xizmatlari sifati va texnologiyasi jihatidan Malayziya, Singapur va Tailanddan biroz ortda qolayotganini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, indoneziyaliklar har yili sog‘liqni saqlash xizmatlari uchun, asosan Malayziyada, 11,5 milliard AQSh dollari miqdorida mablag‘ sarflaydilar. Ushbu xarajatlarning bir qismini mahalliy provayderlarga yo‘naltirish ish o‘rinlari yaratish va ichki iqtisodiyotni rag‘batlantirish imkonini beradi.

Indoneziya hukumati tibbiy turizmni tartibga solish tizimini takomillashtirish maqsadida soha uchun davlat investitsiyalarini jalb etish rejasini ishlab chiqdi. Jumladan, 2025-yilda tibbiy turizm klasterlarini rivojlantirish uchun qariyb 1 milliard AQSh dollari miqdorida moliyaviy resurs ajratilishi rejalashtirilgan. Shuningdek, xalqaro standartlarga javob beradigan tibbiy markazlarni tashkil etish, shuningdek Jakarta, Bali va Medan shaharlarida tibbiy turizm markazlarini barpo etish ishlari amalga oshirilmoqda.

Rivojlanayotgan xizmatlar eksporti yo‘nalishiga aylangan tibbiy turizm Hindistonda iqtisodiy samaradorligi,

yuqori malakali tibbiyot xodimlari va an’anaviy davolash usullari bilan ajralib turadigan asosiy tarmoqlardan biri hisoblanadi. 1,4 milliarddan ortiq aholiga ega Hindiston tibbiy turizm bozorida yetakchi destinatsiyalardan biri bo‘lib, mamlakat yalpi ichki mahsulotiga sezilarli hissa qo‘shadi. Shu bilan birga, u turizm, maishiy xizmatlar, ovqatlanish va chakana savdo sohaslarining rivojlanishiga ham turtki bermoqda.

Hindiston hukumati 2000-yillardan boshlab tibbiy turizmni milliy strategik yo‘nalish sifatida belgiladi. “Incredible India” kampaniyasi doirasida tibbiy va sog‘lomlashtirish turizmi alohida brend sifatida targ‘ib qilinmoqda. 2006-yilda “Medical Visa” joriy etilishi xorijiy bemorlar uchun muhim qulaylik yaratdi. Natijada mamlakat sog‘liqni saqlash infratuzilmasi va xizmatlar sifati bo‘yicha jadal rivojlanish yo‘liga chiqdi.

Hindiston tibbiy turizm klasterlarida zamonaviy tibbiyot markazlari, ilg‘or shifoxonalar va ambulator tarmoqlar faoliyat yuritmoqda. Asosiy sog‘lomlashtirish maskanlariga Gujarotdagi Titxal, Ubxrat, Diu, Daman, Maharashtradagi Madha, Marv, Karnatakadagi Ullal, Udili, Mangamuru va boshqa kurortlar kiradi. Mamlakatda qadimdan tan olingan Ayurveda, Sidda, Unani, Yoga, Naturopatiya va Gomeopatiya yo‘nalishlari o‘ziga xos davolash tizimlari sifatida mashhurdir. Hindiston Ayurvedasi o‘zining yaxlit salomatlik falsafasi bilan dunyoga tanilgan.

Ayrim tibbiyot muassasalari bemorlarning sayohatini to‘liq rejalashtirish – viza arizasidan tortib, bemor oilasi uchun mehmonxonani bron qilishgacha – xizmatlarni taqdim etadi. Hindiston dunyoda yagona davlatdirki, bu yerda buyrak transplantatsiyasi kabi murakkab muolajalarni o‘tkazish bilan bir qatorda bemorlarga Taj Mahalga tashrif buyurish imkoniyati ham yaratiladi.

Operatsiyadan oldin yoki keyin bemorlar uchun Dalay Lamaning Dxaramsaladagi ma‘ruzalarida ishtirok etish, Banxavgar milliy bog‘ida safari, Orissa va Madhya-Pradesh qabilaviy qishloqlarida hunarmandchilik mahsulotlarini xarid qilish kabi yo‘nalishlar bo‘yicha tibbiy-turistik marshrutlar taklif etiladi.

Tibbiy xizmat provayderlari bemorlar ehtiyojiga mos individual paketlar ishlab chiqib, viza yordami, aeroport transferlari, davolanish va reabilitatsiya xizmatlari, shuningdek maxsus ibodat xonalari, individual oshxona va tarjimon xizmatlarini taqdim etadilar. Bu esa mamlakatda tibbiy turistlar oqimining izchil o‘shishiga zamin yaratmoqda.

Hindistonning raqobatbardoshligi shundaki, u tibbiy xizmatlarini bemorlarning daromadi yoki mansabidan qat‘i nazar taqdim etadi. Shifoxonalar va klinikalar onlayn xizmatlar orqali bemorlarga oldindan tashxis qo‘yish va zarur muolajalarni rejalashtirish imkonini beradi. Mamlakat bugungi kunda biotexnologiya tadqiqotlari, xususan ildiz hujayralarini o‘rganish sohasida dunyoning ilg‘or markazlaridan biri sifatida e‘tirof etilmoqda.

O‘zbekistonda tibbiy turizm mehmondo‘stlik sanoatining yangi va istiqbolli yo‘nalishlaridan biri sifatida shakllanmoqda. Mamlakat o‘zining tabiiy-geografik sharoiti, ekologik muvozanati hamda demografik salohiyati bilan tibbiy turizmni rivojlantirish uchun qulay imkoniyatlarga ega. Shu bois, hukumat sohani rivojlantirish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlarni bosqichma-bosqich amalga oshirmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi hukumatining 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan taraqqiyot strategiyasi mamlakatda tibbiyot va sog‘liqni saqlash tizimini yanada takomillashtirish, shuningdek, zamonaviy tibbiy infratuzilmani rivojlantirishga qaratilgan muhim qadam bo‘ldi. Ushbu strategiya doirasida respublikaning yetti hududida zamonaviy tibbiyot klasterlarini tashkil etish belgilangan bo‘lib, ular Namangan, Farg‘ona, Sirdaryo, Qashqadaryo, Navoiy, Toshkent viloyatlari hamda Toshkent shahrini o‘z ichiga oladi.

Yaratiladigan tibbiyot klasterlari nafaqat mahalliy aholiga yuqori sifatli tibbiy xizmat ko‘rsatish imkonini beradi, balki O‘zbekistonning xalqaro tibbiy turizm bozorida jozibadorligini sezilarli darajada oshiradi. Klasterlar zamonaviy tibbiy uskunalar, yuqori malakali mutaxassislar va ilg‘or davolash texnologiyalarini o‘zida mujassam etgan holda, xalqaro standartlarga mos xizmatlarni taqdim etadi.

Mazkur loyihaning amalga oshirilishi natijasida O‘zbekistonga tashrif buyuruvchi tibbiy sayyohlar sonining barqaror o‘shishi kutilmoqda. Bunga mamlakatdagi yuqori sifatli va nisbatan arzon tibbiy xizmatlar, qulay geografik joylashuv, shuningdek, O‘zbekistonning boy madaniy merosi va tarixiy obidalarining mavjudligi asosiy omil bo‘ladi. Shu bilan birga, tashkil etilayotgan tibbiyot klasterlari ilmiy-tadqiqot va innovatsion faoliyatni rag‘batlantirish, hamda mahalliy tibbiyot xodimlari uchun malaka oshirish imkoniyatlarini kengaytirish imkonini beradi.

Bu o‘z navbatida O‘zbekistonni nafaqat Markaziy Osiyo, balki butun Osiyo mintaqasida tibbiy turizm markaziga aylantirish salohiyatini oshiradi. Shu tariqa, mazkur strategiya sog‘liqni saqlash tizimini rivojlantirish va tibbiy turizmni qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha uzoq muddatli hamda keng qamrovli yondashuvni ifodalaydi. Natijada bu tashabbuslar nafaqat iqtisodiy o‘shishga, balki mamlakatning xalqaro nufuzini mustahkamlashga ham xizmat qiladi.

Tibbiy xizmatlar sifatini oshirish orqali turizm sohasi daromadiga sezilarli ta‘sir ko‘rsatish ustuvor yo‘nalishlardan biri sifatida belgilangan [12].

Misol tariqasida, Respublika ixtisoslashtirilgan akusherlik va ginekologiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi faoliyatini keltirish mumkin. Markaz o‘z tarkibida 178 o‘rinli stasionar bo‘lim va ilmiy-tashxis poliklinikasini qamrab oladi. Bu yerda homila tushishi, yo‘ldosh yetishmovchiligi, bepushtlik, shuningdek, homila va

yo‘ldosh bilan bog‘liq kasalliklarni davolashda fetal jarrohlik asosidagi kompleks muolajalar amalga oshiriladi. Shuningdek, jinsiy a‘zolarida yirik o‘smalar aniqlanganda, organi saqlab qolishga qaratilgan rekonstruktiv-plastik operatsiyalar zamonaviy texnologiyalar asosida muvaffaqiyatli bajarilmoqda.

O‘zbekistonda tibbiy turizm so‘nggi yillarda mehmondo‘stlik sanoatining yangi va istiqbolli yo‘nalishlaridan biri sifatida shakllanmoqda. Mamlakat tabiiy-geografik sharoiti, ekologik muvozanati va demografik salohiyati bilan tibbiy turizmni rivojlantirish uchun qulay imkoniyatlarga ega. Shu sababli, hukumat tomonidan bu sohani rivojlantirishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlar bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda.

Respublika ixtisoslashtirilgan akusherlik va ginekologiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazida yuqori texnologiyalarga asoslangan jarrohlik amaliyotlari va rekonstruktiv-plastik operatsiyalar muvaffaqiyatli amalga oshirilmoqda. Ayniqsa, jinsiy a‘zolarida yirik o‘smalar aniqlanganda, organi saqlab qolishga qaratilgan muolajalar zamonaviy texnologiyalar asosida bajariladi. Markaz stasionarida yuqori darajadagi qulayliklar yaratilgan: superlyuks xonalar zamonaviy mebellar, muzlatgich, elektr choynak, keng javon-kupe, kreslo va jurnal stoli, iqlimni boshqaruvchi konditsioner, bepul Wi-Fi, alohida dush va hojatxona bilan ta‘minlangan.

Bemorlar va ularning hamrohlari davolanish hamda tashxis jarayonlarini Toshkentdagi tarixiy va madaniy meros obyektlariga sayohat bilan uyg‘unlashtirish imkoniyatiga egalar. Ular, xususan, Ko‘kaldosh madrasasi, Shayxontohur va Zangiota majmualari, Hazrati Imom ansambli, Jomiy, Tilla Shayx hamda Namozgoh masjidlari kabi maskanlarga tashrif buyurishlari mumkin.

Tibbiy turizm eksporti ko‘rsatkichlarining o‘shish tendensiyalari ijobiy bo‘lishiga qaramay, O‘zbekiston tibbiy turizm bozorida sanoat hajmi va jozibadorligi bo‘yicha hali yetarli darajada rivojlanmagan. Milliy ekspertlar hisob-kitoblariga ko‘ra, tibbiy turizm xizmatlari eksportidan yiliga kamida 300 million AQSh dollari miqdorida daromad olish imkoniyati mavjud. So‘nggi besh yil ichida xususiy klinikalar soni keskin oshgan bo‘lsa-da, ularning faqat ayrim qismi xalqaro sertifikatlarga ega.

Vaziyatni yanada yaxshilash maqsadida hukumat tomonidan tibbiy va sog‘lomlashtirish turizmini rivojlantirishga qaratilgan muhim qarorlar qabul qilindi. Xususan, Janubiy Koreya, Hindiston va Turkiya tajribasi asosida ishlab chiqilgan “Tibbiy xizmatlar mehmondo‘stligi” dasturi amalga oshirilmoqda. Ushbu dastur doirasida shifoxonalar va klinikalarda xorijiy bemorlarga qulay, zamonaviy, insonparvar xizmatlar ko‘rsatish tizimi joriy etilmoqda.

O‘zbekistonda tibbiy turizm salohiyatini oshirishning asosiy strategik yo‘nalishlari sifatida quyidagilar belgilangan:

- sog‘liqni saqlash infratuzilmasini modernizatsiya qilish;
- xalqaro standartlarga mos kadrlar tayyorlash;
- tibbiy xizmatlarni raqamlashtirish;
- xorijiy tajribaga asoslangan strategik marketing tizimini shakllantirish.

Ushbu yo‘nalishlarda tizimli yondashuv asosida amalga oshirilayotgan islohotlar O‘zbekistonni yaqin yillarda Markaziy Osiyoning tibbiy turizm markaziga aylantirish imkonini beradi.

O‘zbekistonning tibbiy va sog‘lomlashtirish turizmi sohasi bo‘yicha mavjud salohiyati, rivojlanish istiqbollari hamda xorijiy tajribaning o‘rni va undan foydalanish imkoniyatlari har tomonlama tahlil qilindi. Mamlakatimizda bu yo‘nalishda marketing strategiyalarini takomillashtirish, malakali kadrlar tayyorlash va xorijiy investitsiyalarni jalb etishda tizimli yondashuvni joriy etish zarur.

O‘tkazilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekistonda tibbiy turizmni keng rivojlantirish uchun barcha zarur shart-sharoitlar mavjud, biroq mavjud imkoniyatlardan to‘liq va oqilona foydalanish lozim. Tibbiyot xodimlari – shifokorlar, hamshiralar hamda boshqa mutaxassislarning bilim va malakasi xalqaro standartlarga mos bo‘lishi qat‘iy nazorat qilinishi, ular uchun muntazam ravishda master-klasslar, malaka oshirish kurslari va amaliy treninglar tashkil etilishi maqsadga muvofiqdir. Shu bilan birga, tibbiy turistlar bilan muloqotda xalqaro etik me‘yorlarga rioya qilish madaniyatini mustahkamlash zarur.

Tibbiy xizmatlar sifatini jahon andozalariga mos darajada oshirish va ularni samarali targ‘ib etish orqali O‘zbekistonni mintaqadagi eng jozibador tibbiy turizm markazlaridan biri sifatida tanitish imkoniyati yaratiladi. Xorijiy bemorlarning shaxsiy ma‘lumotlarini ishonchli himoyalash, maxfiylikni kafolatlash hamda “sodiqlik dasturlari” ni joriy etish ularning ishonchini oshirish va doimiy mijozlar bazasini kengaytirishga xizmat qiladi.

Mamlakatda xalqaro akkreditatsiyadan o‘tgan shifoxonalar sonini ko‘paytirish, mavjud tibbiy muassasalarning raqamli marketing imkoniyatlaridan keng foydalanishi, internet orqali reklama va xalqaro tibbiy sayyohlik platformalari bilan hamkorlikni kuchaytirish zarur.

Natijada, tizimli yondashuv asosida amalga oshiriladigan ushbu choralar O‘zbekistonning tibbiy turizm sohasidagi salohiyatini oshirish, uning xalqaro raqobatbardoshligini mustahkamlash hamda sog‘lomlashtirish

xizmatlari eksportini ko‘paytirishga zamin yaratadi (2-rasm).

“Tibbiy xizmatlar mehmondo‘stligi” (“Medical service hospitality”) dasturi amalga oshiriladi.

Davlat va xususiy tibbiyot muassasalari hamda sanatoriy va pansionatlar tomonidan ko‘rsatilayotgan xizmatlar sifatini monitoring qilish tizimi joriy qilinadi.

Konsalting–diagnostika–davolash–turoperator–transport–tibbiy tarjimon xizmatlarini birgalikda ko‘rsatadigan tibbiy turizm klasterlari faoliyati yo‘lga qo‘yiladi.

“Avitsenna” nomi ostida O‘zbekistonning tibbiy va sog‘lomlashtirish turizmi brendi ishlab chiqiladi.

Toifali (yulduzli) mehmonxonalar tipidagi sanatoriylar faoliyati yo‘lga qo‘yiladi.

Tog‘li, shifobaxsh balchiq qatlamlari bor hamda shifobaxsh suvlar qatoriga kiritilgan va sanitariya-sog‘lomlashtirish ahamiyatiga molik suv (termal suv) obyektlari mavjud bo‘lgan hududlarda sanatoriy-kurort zonalarini tashkil qilinadi.

2025-yil 1-aprelgacha internet tarmog‘i orqali yashovchilarni hisobga olishning avtomatlashtirilgan maxsus elektron dasturi (E-mehmon)ga ulangan xususiy tibbiyot va sog‘lomlashtirish muassasalari dastlabki 6 oylik abonent to‘lovi to‘lashdan ozod qilinadi.

2-rasm. O‘zbekistonda tibbiy turizm salohiyani oshirishning ustuvor yo‘nalishlari.

Manba: PQ-335-son qaroriga³ asosan muallif tomonidan ishlanma.

Shu asosda, O‘zbekistonda shifoxona va klinikalar faoliyatini xalqaro JCI (Joint Commission International) standartlariga moslashtirish, shuningdek, tibbiy turizm salohiyatini keng targ‘ib etish maqsadida qo‘shni davlatlarning turoperatorlari hamda ommaviy axborot vositalari vakillari uchun infoturlar va ishbilarmonlik uchrashuvlarini tashkil etish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Bundan tashqari, qo‘shni davlatlarda o‘tkaziladigan xalqaro ko‘rgazmalar va forumlarda O‘zbekistonning tibbiy turizm imkoniyatlarini faol targ‘ib qilish zarur.

Shuningdek, rivojlangan mamlakatlarning yetakchi tibbiyot institutlari, kompaniyalari va klinikalari bilan hamkorlikda integratsiyalashgan tibbiy klasterlarni shakllantirish taklif etiladi. Mazkur klasterlar o‘z tarkibiga tibbiyot institutlari, ilmiy-laboratoriyalar, davolash muassasalari, diagnostika markazlari hamda tibbiy jihozlar ishlab chiqaruvchi korxonalarini qamrab olishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Sog‘liqni saqlash xizmatlariga bo‘lgan talabning ortib borishi, tibbiy texnologiyalarning jadal rivojlanishi hamda xalqaro bemorlar uchun qulay muhit yaratishga intilish tibbiy turizmni ko‘plab mamlakatlarda strategik ustuvor yo‘nalishga aylantirgan. Mazkur soha nafaqat aholi salomatligini tiklash va mustahkamlashda, balki

3 O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 23.09.2024 yildagi PQ-335-son <https://lex.uz/uz/docs/-7111500>

iqtisodiy o‘shish, bandlik darajasini oshirish hamda xorijiy investitsiyalarni jalb etishda ham muhim o‘rin tutadi. Shu bois, O‘zbekistonda tibbiy va sog‘lomlashtirish turizmini rivojlantirish, shuningdek, xorijiy mamlakatlarning ilg‘or tajribasini chuqur tahlil qilish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Tibbiy va sog‘lomlashtirish turizmi sohasining rivojlanishi O‘zbekistonda turizmni diversifikatsiyalash, mavsumiylik muammosini kamaytirish hamda xizmatlar sohasining barqaror o‘shishini ta‘minlashda muhim omil hisoblanadi. Ayniqsa, pandemiyadan keyingi davrda sog‘liqni tiklash, stressni bartaraf etish, reabilitatsiya va profilaktika xizmatlariga bo‘lgan talabning ortishi mazkur yo‘nalishni strategik jihatdan muhim tarmoq sifatida shakllantirish zaruratini kuchaytirgan. Tibbiy turizmning rivojlanishida Sharq mamlakatlari, xususan, Hindiston tajribasini o‘rganish natijasida shunday xulosaga kelish mumkinki, xorijiy bemorlarga xizmat ko‘rsatuvchi tibbiyot muassasalari huzurida yulduzli toifaga ega mehmonxonalar faoliyatini yo‘lga qo‘yish tibbiy turistlarning joylashtirish xarajatlarini to‘g‘ridan-to‘g‘ri shifoxona va klinikalarga yo‘naltirish imkonini beradi. Shu bilan birga, mavsumiy, sog‘lomlashtirish va profilaktika maqsadida sayyohlarni sanatoriy va kurort muassasalariga jalb etish bo‘yicha innovatsion reklama kampaniyalarini tashkil etish, mavjud obyektlarning infratuzilmasini modernizatsiya qilish hamda ilg‘or axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. European Travel Commission. World Tourism Organization. Exploring Health Tourism. Executive Summary. – 2018. – P. 2. URL: <https://etc-corporate.org/uploads/reports/2018-ETC-UNWTO-Exploring-Health-Tourism-Executive-Summary.pdf>
2. Top 5 Countries for Medical Tourism. – 2018. URL: www.Clements.com
3. Fernandez R. Medical Tourism: Health Care in a Globalized World. – UK: Synesthesia in Print, 2024. – 460 p.; DeMicco F.J., Poorani A.A. Medical Travel Brand Management: Success Strategies for Hospitality Bridging Healthcare (H2H). – Canada: Apple Academic Press, 2022. – 475 p.; DeMicco F.J. Medical Tourism and Wellness Hospitality Bridging Healthcare (H2H). – Waretown, NJ: Apple Academic Press, 2021. – 480 p.; Bookman M., Bookman K. Medical Tourism in Developing Countries. – New York: Palgrave MacMillan, 2007. – 245 p.
4. Ананченкова П.И., Тимченко Т.Н., Тонконог В.В. Неравенство в здравоохранении и проблема доступности лекарственных средств: роль медицинского туризма: монография. – Москва: Русайнс, 2024. – 113 с.; Дайхес А.Н. Научное обоснование организации экспорта медицинских услуг в регионе Российской Федерации: диссертация кандидата медицинских наук. – Москва: Сеченовский университет, 2020. – 194 с.; Щекин Г.Ю. Концептуализация феномена медицинского туризма в социологии медицины: диссертация доктора социологических наук. – Волгоград: Волгоградский государственный медицинский университет, 2013. – 309 с.; Александрова А.Ю. Международный туризм. – М.: Аспект Пресс, 2012. – 470 с.
5. World Bank Group. Tourism Watch Quarterly Report: January 2025 Edition. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099657102062540298/pdf/IDU1246ed8201867814184182481f6cb2378ed95.pdf>
6. Government of Malaysia. Malaysia Tourism Transformation Plan 2020. – Ministry of Tourism, Malaysia, 2010.
7. URL: https://www.kln.gov.my/web/srb_belgrade/home/-/blogs/malaysia-won-the-international-medical-travel-journal-awards-2020/maximized
8. URL: <https://www.orissa-international.com/business-news/indonesian-government-exploring-plans-to-develop-medical-tourism/>
9. Kirtane & Pandit Reports. Healthy Horizons: Analysing India’s Medical Tourism Boom. – India, 2024. – P. 20. URL: <https://www.kirtanepandit.com/public/pdf/1728905647.Medical%20Report.pdf>
10. URL: <https://www.justkerala.in/kairali-ayurvedic-healing-village.html>
11. Incredible India. Hindiston Turizm vazirligining rasmiy veb-sayti. URL: <https://www.incredibleindia.org/> (murojaat sanasi: 2024-yil 18-aprel).
12. 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan “Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF–60-son farmoni. URL: <https://lex.uz/uz/docs/-5841063>
13. Как будет развиваться медицинский и оздоровительный туризм. URL: https://www.norma.uz/uz/novoe_v_zakonodatelstve/kak_budet_razvivatsya_meditsinskiy_i_ozdorovitelnyy_turizm

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT

Ilmiy elektron jurnal

(MAXSUS SON)

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF ECONOMICS

23-24

OCTOBER
2030

23-24
OCTOBER
2025

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

3RD CONFERENCE:
MACHINE LEARNING AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE:
A NEW APPROACH TO ECONOMETRIC ANALYSIS

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

UZBEKISTAN
STRATEGY
23-24 OCTOBER

- ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DIGITAL TECHNOLOGIES
- ECONOMETRICS AND BUSINESS ANALYTICS
- DATA SCIENCE (DATABASES)
- DIGITAL GOVERNMENT
- DIGITAL TRANSFORMATION
- ECONOMIC STATISTICS
- QUANTITATIVE MEASUREMENT OF THE ECONOMY

2nd CONFERENCE:
BANKING AND
FINANCIAL SYSTEM AND
DIRECTIONS FOR DEVELOPING
THE PRIVATE SECTOR

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

СТРАТЕГИЯ
«УЗБЕКИСТАН –2030»

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

strategy2025.tsue.uz

YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH
SHAROITIDA BARQAROR IQTISODIY
O'SISHNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI

2030

<https://strategy2025.tsue.uz/>

TASHKENT STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS ФОРУМ UZBEKISTAN STRATEGY

ISSN: 2992-8982

Elektron pochta: sq1141983@gmail.com

Telefon: +998 93 124 57 11

Sayt: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Telegram: https://t.me/taraqqiyot_va_talim_uz

ISBN 978-9910-8110-8-1

9 789910 811081

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

2030
UZBEKISTAN
STRATEGY

BANK-MOLIYA TIZIMI
VA XUSUSIY SEKTORNI
RIVOJLANTIRISH
YO'NALISHLARI